TIESAS SPRIEDUMS (pirmā palāta)

2005. gada 11. janvārī *

Lieta C-26/03

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši EKL 234. pantam, ko *Oberlandesgericht Naumburg* (Vācija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2003. gada 8. janvārī un kas Tiesā reģistrēts 2003. gada 23. janvārī, tiesvedībā

Stadt Halle,

RPL Recyclingpark Lochau GmbH

pret

Arbeitsgemeinschaft Thermische Restabfall- und Energieverwertungsanlage TREA Leuna.

* Tiesvedības valoda — vācu.

TIESA (pirmā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs P. Janns [*P. Jann*], tiesneši H. N. Kunja Rodrigess [*J. N. Cunha Rodrigues*], E. Juhāss [*E. Juhász*] (referents), M. Ilešičs [*M. Ilešič*] un E. Levits,

ģenerāladvokāte K. Štiksa-Hakla [*C. Stix-Hackl*],
sekretārs R. Grass [*R. Grass*],

ņemot vērā rakstveida procesu,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

— *Stadt Halle* vārdā — U. Jaspere [*U. Jasper*], *Rechtsanwältin,*

— *Arbeitsgemeinschaft Thermische Restabfall- und Energieverwertungsanlage TREA Leuna* vārdā — K. Heivelss [*K. Heuvels*], *Rechtsanwalt,*

— Francijas valdības vārdā — Ž. de Bergess [*G. de Bergues*] un D. Petraušs [*D. Petrausch*], pārstāvji,

— Austrijas valdības vārdā — M. Frūmans [*M. Fruhmann*], pārstāvis,

— Somijas valdības vārdā — T. Pinne [*T. Pynnä*], pārstāve,

— Eiropas Kopienu Komisijas vārdā — K. Vīdners [K. *Wiedner*], pārstāvis,

noklausījusies ģenerāladvokātes secinājumus tiesas sēdē 2004. gada 23. septembrī,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu attiecas uz 1. panta 1. punkta interpretāciju Padomes 1989. gada 21. decembra Direktīvā 89/665/EEK par to normatīvo un administratīvo aktu koordinēšanu, kuri attiecas uz izskatīšanas procedūru piemērošanu, piešķirot piegādes un uzņēmuma līgumus valsts vajadzībām (OV L 395, 33. lpp.), kas grozīta ar Padomes 1992. gada 18. jūnija Direktīvu 92/50/EEK par procedūru koordinēšanu valsts pakalpojumu līgumu piešķiršanai (OV L 209, 1. lpp.), kas savukārt grozīta ar Eiropas Parlamenta un Padomes 1997. gada 13. oktobra Direktīvu 97/52/EK (OV L 328, 1. lpp., turpmāk tekstā — "Direktīva 89/665"). Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu attiecas arī uz 1. panta 2. apakšpunkta un 13. panta 1. punkta interpretāciju Padomes 1993. gada 14. jūnija Direktīvā 93/38/EEK, ar ko koordinē līgumu piešķiršanas procedūras, kuras piemēro subjekti, kas darbojas ūdensapgādes, enerģētikas, transporta un telekomunikāciju nozarē (OV L 199, 84. lpp.), kas grozīta ar Eiropas Parlamenta un Padomes 1998. gada 16. februāra Direktīvu 98/4/EK (OV L 101, 1. lpp., turpmāk tekstā — "Direktīva 93/38").

2 Šis lūgums tika izteikts prāvā *Stadt Halle* (pilsēta Halle, Vācija) un uzņēmējsabiedrība *RPL Recyclingpark Lochau GmbH* (turpmāk tekstā — "*RPL Lochau*") pret uzņēmējsabiedrību *Arbeitsgemeinschaft Thermische Restabfall und Energieverwertungsanlage TREA Leuna* (turpmāk tekstā — "*TREA Leuna*") par to, vai Kopienas tiesību izpratnē ir likumīga valsts pakalpojumu līguma piešķiršana par atkritumu apstrādi bez publiska paziņojuma par līgumu, ko *Stadt Halle* piešķīra *RPL Lochau*, kurā vairākuma akcionārs ir *Stadt Halle* un mazākuma akcionārs ir privāta uzņēmējsabiedrība.

Atbilstošās tiesību normas

Kopienu tiesiskais regulējums

3 Saskaņā ar Direktīvas 92/50, kas grozīta ar Direktīvu 97/52 (turpmāk tekstā — "Direktīva 92/50"), 1. panta a) apakšpunktu "valsts pakalpojumu līgumi" ir līgumi, kas peļņas nolūkos rakstiski noslēgti starp pakalpojumu sniedzēju un līgumslēdzēju iestādi. Saskaņā ar šīs direktīvas 1. panta b) apakšpunktu "līgumslēdzējas iestādes" ir valsts, reģionālas vai vietējas iestādes, publisko tiesību subjekti vai apvienības, ko izveidojusi viena vai vairākas šādas iestādes vai publisko tiesību subjekti. Visbeidzot, saskaņā ar šīs direktīvas 1. panta c) apakšpunktu "pakalpojumu sniedzēji" ir tādas fiziskas vai juridiskas personas, tostarp arī publisko tiesību subjekti, kas piedāvā pakalpojumus.

4 Saskaņā ar Direktīvas 92/50 8. pantu "līgumus, kuru priekšmets ir I A pielikumā uzskaitītie pakalpojumi, piešķir saskaņā ar III līdz VI sadaļas noteikumiem". Šīs normas pēc būtības nosaka pamatnoteikumus konkurencei un atklātībai. Šīs Direktīvas 11. panta 1. punkts nosaka, ka, piešķirot valsts pakalpojumu līgumus,

"līgumslēdzējas iestādes piemēro procedūras, kas noteiktas 1. panta d), e) un f) apakšpunktā un pielāgotas šai direktīvai". Procedūras, uz kurām attiecas šīs normas, ir, attiecīgi, "atklātās procedūras", "slēgtās procedūras" un "sarunu procedūras".

5 Šīs direktīvas I A pielikuma 16. kategorija ietver: "notekūdeņu un atkritumu aizvākšana; sanitārijas un līdzīgi pakalpojumi".

6 Direktīvas 92/50 7. panta 1. punkta a) apakšpunkts nosaka, ka šī direktīva attiecas uz valsts pakalpojumu līgumiem, kuru paredzamā vērtība bez PVN ir "vismaz ECU 200 000".

7 No Direktīvas 89/665 otrā un trešā apsvēruma izriet, ka šīs direktīvas mērķis ir nodrošināt Kopienas noteikumu piemērošanu valsts pasūtījumu jomā ar efektīviem un operatīviem tiesiskās aizsardzības līdzekļiem, jo īpaši posmā, kad pārkāpumus var izlabot, ņemot vērā, ka Kopienas mēroga konkurence valsts pasūtījumu jomā rada vajadzību būtiski palielināt caurskatāmības un vienlīdzības garantijas.

8 Šajā ziņā Direktīvas 89/665 1. panta 1. un 3. punkts nosaka:

"1. Dalībvalstis veic vajadzīgos pasākumus, lai nodrošinātu to, ka attiecībā uz līgumu piešķiršanas procedūrām, uz ko attiecas direktīvas [..], līgumslēdzēju iestāžu lēmumus var efektīvi un, jo īpaši, iespējami ātri izskatīt saskaņā ar nākamajos pantos un, jo īpaši, 2. panta 7. punktā izklāstītajiem nosacījumiem, pamatojoties uz

to, ka šādos lēmumos ir pārkāpti Kopienas tiesību akti valsts pasūtījuma jomā vai valstu noteikumi, kas īsteno šos tiesību aktus.

[..]

3. Dalībvalstis nodrošina to, lai saskaņā ar sīki izstrādātiem noteikumiem, ko dalībvalstis var pieņemt, izskatīšanas procedūras būtu pieejamas vismaz katrai tādai personai, kura ir vai ir bijusi ieinteresēta iegūt tiesības noslēgt konkrētu piegādes vai uzņēmuma līgumu valsts vajadzībām un kurai ir nodarīts kaitējums vai ir iespējams, ka tiks nodarīts kaitējums varbūtēja pārkāpuma dēļ. Konkrēti dalībvalstis var prasīt, ka personai, kas cenšas panākt izskatīšanu, iepriekš jāpaziņo līgumslēdzējai iestādei par varbūtējo pārkāpumu un par savu nodomu censties panākt izskatīšanu."

9 Atbilstoši Direktīvas 89/665 2. panta 1. punktam:

"1. Dalībvalstis nodrošina to, lai tiesību aktos, kas pieņemti sakarā ar 1. pantā noteikto izskatīšanas procedūru, būtu paredzēts pilnvarojums:

a) tiklīdz rodas izdevība, panākot vienošanos, veikt pagaidu pasākumus, lai labotu varbūtējo pārkāpumu vai novērstu turpmāku kaitējumu attiecīgām interesēm, ieskaitot pasākumus, kas paredz pārtraukt valsts pasūtījuma piešķiršanas procedūru vai nodrošināt tās pārtraukšanu, vai pārtraukt jebkuras līgumslēdzējas iestādes lēmuma īstenošanu;

b) atcelt nelikumīgi pieņemtus lēmumus vai nodrošināt to atcelšanu, ieskaitot diskriminējošu tehnisku, ekonomisku vai finanšu norādījumu atcelšanu uzaicinājumā iesniegt piedāvājumu, līguma dokumentos vai jebkurā citā dokumentā, kas attiecas uz līguma piešķiršanas procedūru;

c) atlīdzināt zaudējumus personām, kam pārkāpuma dēļ nodarīts kaitējums.

[..]"

10 Saskaņā ar Direktīvas 93/38 1. pantu:

"Šajā direktīvā:

[..]

2) "valsts uzņēmums" ir jebkurš uzņēmums, attiecībā uz kuru valsts iestādēm ir iespējas tieši vai netieši īstenot dominējošo ietekmi, pamatojoties uz īpašuma tiesībām, finansiālu līdzdalību vai noteikumiem, kas to regulē. Uzskata, ka valsts iestādei ir dominējoša ietekme, ja šī iestāde kādā uzņēmumā tieši vai netieši:

— ir īpašnieks lielākajai daļai šā uzņēmuma parakstītā kapitāla vai

— kontrolē balsu vairākumu, kas saistīts ar uzņēmuma emitētajām kapitāla daļām vai akcijām, vai

— var iecelt vairāk nekā pusi minētā uzņēmuma vadības, pārvaldes vai uzraudzības struktūras locekļu;

3) "saistīts uzņēmums" ir [..] jebkurš uzņēmums, attiecībā uz kuru līgumslēdzējam subjektam ir iespējas tieši vai netieši īstenot dominējošo ietekmi 2. punkta nozīmē [..].

[..]"

11 Direktīvas 93/38 13. pants nosaka:

"1. Šī direktīva neattiecas uz pakalpojumu līgumiem:

a) ko līgumslēdzējs subjekts piešķir saistītam uzņēmumam;

[..]

ar noteikumu, ka vismaz 80 % no konkrētā uzņēmuma vidējā apgrozījuma par pakalpojumiem, kas sniegti Kopienā iepriekšējos trīs gados, radušies no šādu pakalpojumu sniegšanas uzņēmumiem, ar ko tas ir saistīts.

[..]"

Valsts tiesiskais regulējums

12 No iesniedzējtiesas lēmuma izriet, ka prasības valsts līgumu jomā regulē Vācijas likums *Gesetz gegen Wettbewerbsbeschränkungen* (likums pret konkurences ierobežojumiem). Atbilstoši šī likuma 102. pantam "valsts līguma piešķiršanu" var pārsūdzēt. Iesniedzējam vai pretendentam ir subjektīvas tiesības uz "līgumu piešķiršanas procedūras normu" ievērošanu, kuras tas var izmantot pret līgumslēdzēju iestādi un kuras "attiecībā uz izpildi vai bezdarbību līguma piešķiršanas ietvaros [..]" tam ir piešķīris šī likuma 97. panta 7. punkts.

13 Pamatojoties uz šīm normām, iesniedzējtiesa precizē, ka saskaņā ar uzskatu, kas atbilst daļai Vācijas judikatūras un doktrīnas, sūdzības iesniegšana valsts līgumu piešķiršanas jomā ir iespējama tikai tad, ja prasītājs vēlas piespiest līgumslēdzēju iestādi rīkoties noteiktā veidā valsts līguma piešķiršanas procedūras laikā, kas nozīmē to, ka sūdzības iesniegšanas nav iespējama, ja šī iestāde nolemj publiski nepasludināt līgumu un formāli neuzsākt valsts līguma piešķiršanas procedūru. Tomēr šo uzskatu apstrīd Vācijas judikatūras un doktrīnas cita daļa.

Pamata prāva un prejudiciālie jautājumi

14 No iesniedzējtiesas lēmuma izriet, ka *Stadt Halle* ar pašvaldības padomes 2001. decembra lēmumu piešķīra *RPL Lochau* projekta izstrādāšanu par atkritumu iepriekšēju apstrādi, pārstrādi un apglabāšanu, neuzsākot formālu līguma piešķiršanas procedūru. Tajā pašā laikā *Stadt Halle* tāpat nolēma, nevēršoties pie konkurējošiem uzņēmumiem, uzsākt sarunas ar *RPL Lochau* nolūkā noslēgt ar šo uzņēmējsabiedrību līgumu par pārpalikušo pilsētas atkritumu aizvākšanu, sākot no 2005. gada 1. jūnija. Šī uzņēmējsabiedrība ir investors termiskas iekārtas celtniecībā, kas paredzēta atkritumu apglabāšanai un pārstrādei.

15 *RPL Lochau* ir sabiedrība ar ierobežotu atbildību, kas dibināta 1996. gadā. Tās kapitāls 75,1 % apmērā pieder *Stadtwerke Halle GmbH*, kuras vienīgais akcionārs ir *Verwaltungsgesellschaft für Versorgungs und Verkehrsbetriebe der Stadt Halle mbH*, kas savukārt 100 % apmērā pieder *Stadt Halle*, un tās kapitāls 24,9 % apmērā pieder privātai sabiedrībai ar ierobežotu atbildību. Iesniedzējtiesa kvalificē *RPL Lochau* kā "uzņēmējsabiedrību ar publiskā sektora līdzdalību" (*société de participation du secteur public*) un uzsver, ka šīs sabiedrības kapitāla sadalījums tika noteikts sabiedrības līgumā tikai 2001. gada beigās, kad tika paredzēts piešķirt attiecīgā projekta īstenošanu.

16 Iesniedzējtiesa uzsver, ka *RPL Lochau* mērķis bija atkritumu pārstrādes un savākšanas iekārtu ekspluatēšana. Akcionāru pilnsapulces lēmumi tika pieņemti ar vienkāršu vairākumu vai 75 % vairākuma balsu. Komerciālā un tehniskā šīs sabiedrības vadība tika nodota trešajai uzņēmējsabiedrībai, un *Stadt Halle* bija tiesīga pārbaudīt grāmatvedību.

17 Uzzinot par līguma piešķiršanu ārpus Kopienas noteikumos noteiktās valsts līgumu piešķiršanas procedūras ietvariem, *TREA Leuna*, kura arī bija ieinteresēta sniegt minētos pakalpojumus, iebilda pret *Stadt Halle* lēmumu un vērsās *Regierungspräsidium Halle* Valsts līgumu palātā ar prasību uzlikt *Stadt Halle* pienākumu publiski izsludināt līgumu.

18 *Stadt Halle* savai aizstāvībai norāda, ka saskaņā ar šī sprieduma 12. un 13. punktā izklāstīto valsts tiesisko regulējumu sūdzība nav pieņemama, jo līgumslēdzēja iestāde nebija formāli uzsākusi līguma piešķiršanas procedūru. Turklāt *RPL Lochau* ir *Stadt Halle* atzars, jo *Stadt Halle* šo uzņēmējsabiedrību kontrolē. Tā uzskata šo par "iekšēju operāciju", uz kuru neattiecas Kopienas noteikumi valsts līgumu piešķiršanas jomā.

19 Iestāde, kas izskatīja *TREA Luna* sūdzību, to apmierināja, uzskatot, ka arī tad, ja netiek īstenota līguma piešķiršanas procedūra, līgumslēdzējas iestādes lēmumiem ir jābūt pārsūdzamiem. Tā arī uzskata, ka šajā gadījumā nevar būt runas par "iekšēju operāciju", jo privātā mazākuma dalībnieka daļa pārsniedz 10 % un no šī brīža mazākuma dalībniekam ir noteiktas tiesības, kā to paredz Vācijas tiesiskais regulējums par sabiedrībām ar ierobežotu atbildību. Turklāt tā uzskata, ka darbība, kuru *RPL Lochau* īstenoja *Stadt Halle* labā, ļauj pietiekoši pārliecināti uzskatīt, ka tā var izmantot savas spējas 61,25 % apmērā par labu *Stadt Halle*, bet pārējā daļā uzņēmumam nācās meklēt pasūtījumus tirgū, kurā tas darbojas.

20 *Stadt Halle* iesniedza apelācijas sūdzību *Oberlandesgericht Naumburg*, kas nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) a) Vai Direktīvas [89/665] 1. panta 1. punkts uzliek dalībvalstīm pienākumu nodrošināt to, ka līgumslēdzējas iestādes lēmumam par līguma piešķiršanu, kas nav notikusi atbilstoši direktīvu noteikumiem par valsts līgumu piešķiršanu, ir jābūt efektīvi un cik vien iespējams ātri pārsūdzamam?

b) Vai Direktīvas [89/665] 1. panta 1. punkts uzliek dalībvalstīm pienākumu nodrošināt to, ka līgumslēdzēju iestāžu lēmumiem, kas pieņemti pirms formālas konkursa izsludināšanas, ir jābūt efektīvi un cik vien iespējams ātri pārsūdzamiem, jo īpaši attiecībā uz lēmumiem par iepriekšējiem jautājumiem, lai noskaidrotu, vai uz noteikta līguma piešķiršanas procedūru attiecas direktīvu par valsts līgumu piešķiršanu personiskā vai materiāltiesiskā piemērošanas joma, vai arī, izņēmuma gadījumā, tā atrodas ārpus valsts līgumu piešķiršanas tiesībām?

c) Ja uz [pirmā] jautājuma [a) apakšpunktu] tiek sniegta apstiprinoša atbilde un uz [pirmā] jautājuma [b) apakšpunktu] tiek sniegta noliedzoša atbilde:

vai dalībvalsts pienākums nodrošināt, lai līgumslēdzējas iestādes lēmumu par līguma piešķiršanu, kas nav notikusi atbilstoši Direktīvu noteikumos paredzētajai kārtībai, varētu efektīvi un iespējami ātri pārsūdzēt, ir izpildīts, ja pārsūdzēšanas procedūru izmantošana ir atkarīga no tā, vai ir sasniegts kāds noteikts, formāls piešķiršanas procedūras posms, piemēram, mutisku vai rakstisku sarunu uzsākšana ar trešo personu?

2) a) Ja līgumslēdzēja iestāde, tāda kā teritoriāla pašvaldība, plāno rakstveidā noslēgt ar vienību, kas ir formāli nošķirta no tās (turpmāk tekstā — "otra līgumslēdzēja puse"), pakalpojumu līgumu pret samaksu, kas ietilptu Direktīvas [92/50] piemērošanas jomā, bet izņēmuma gadījumā šis līgums nebūtu valsts pakalpojumu līgums Direktīvas [92/50] 1. panta a) apakšpunkta izpratnē, jo otru līgumslēdzēju pusi varētu uzskatīt par daļu no valsts pārvaldes vai no līgumslēdzējas iestādes dienestiem (turpmāk tekstā — "darbība, kurai nav jāpiemēro līguma piešķiršanas procedūra"), vai pats fakts, ka privātais uzņēmums ir otras līgumslēdzējas puses akciju turētājs, vienmēr izslēdz iespēju klasificēt šādu līgumu kā darbību, kurai nav jāpiemēro līguma piešķiršanas procedūra?

b) Ja uz [otrā] jautājuma [a) apakšpunktu] tiek sniegta noliedzoša atbilde:

Kādi ir kritēriji, lai noteiktu, vai otra līgumslēdzēja puse, kuras akciju turētājs tostarp ir privāta persona (turpmāk tekstā — "uzņēmējsabiedrība ar publiskā sektora līdzdalību"), ir piederīga valsts pārvaldei, vai līgumslēdzējas iestādes dienestiem?

It īpaši:

— Vai uzņēmējsabiedrība ar publiskā sektora līdzdalību būtu jāuzskata par piederīgu līgumslēdzējas iestādes dienestiem kontroles veida un līmeņa ziņā, ja līgumslēdzēja iestāde to kontrolē, piemēram, [..] Direktīvas 93/38 [..] 1. panta 2. punkta un 13. panta 1. punkta nozīmē, kas grozīta ar aktu [par Austrijas Republikas, Somijas Republikas un Zviedrijas Karalistes

pievienošanās nosacījumiem un pielāgojumiem līgumos, kas ir Eiropas Savienības pamatā (OV 1994, C 241, 21. lpp., un OV 1995, L 1, 1. lpp.)] un Eiropas Parlamenta un Padomes [1998. gada 16. februāra] Direktīvu 98/4/EK, [kas groza Direktīvu 93/38 (OV L 101, 1. lpp.)]?

— Vai jebkāda privāta akciju turētāja ietekme uzņēmējsabiedrībā ar publiskā sektora līdzdalību, ko tas saskaņā ar likumu var realizēt saistībā ar līgumslēdzēja stratēģiskajiem mērķiem un/vai individuālajiem lēmumiem par uzņēmuma vadību, izslēdz iespēju uzskatīt šo uzņēmējsabiedrību par piederīgu līgumslēdzējas iestādes dienestiem?

— Vai pietiek ar to, ka pastāv lielas vadības pilnvaras tikai attiecībā uz lēmumiem par līgumu noslēgšanu un pakalpojumu sniegšanu tiesību veikt piegādes ietvaros, kā tas ir šajā gadījumā, lai uzņēmējsabiedrību ar publiskā sektora līdzdalību uzskatītu par piederīgu līgumslēdzējas iestādes dienestiem kontroles veida un līmeņa ziņā?

— Vai pietiek ar to, ka vismaz 80 % no uzņēmuma vidējā apgrozījuma pēdējo trīs gadu laikā Kopienā radušies no pakalpojumu sniegšanas līgumslēdzējai iestādei vai ar to saistītajiem uzņēmumiem, vai uzņēmumiem, kas ir daļa no līgumslēdzējas iestādes (vai arī, ja jaukta (privāta un publiska) kapitāla uzņēmējsabiedrība ir darbojusies mazāk nekā trīs gadus, bet prognozes ļauj paredzēt, ka 80 % barjera tiks sasniegta), lai uzņēmējsabiedrību ar publiskā sektora līdzdalību uzskatītu par piederīgu līgumslēdzējas iestādes dienestiem, ja tā realizē būtisku daļu no tās darbības līgumslēdzējai iestādei?"

Par prejudiciālajiem jautājumiem

21 Lai varētu sniegt iesniedzējtiesai noderīgu un skaidru atbildi, ir jānošķir uzdotie jautājumi, un tie jāaplūko divās grupās pēc to satura un priekšmeta.

Par pirmā jautājuma a), b) un c) apakšpunktu

22 Ar pirmo jautājumu virkni iesniedzējtiesa pēc būtības jautā, vai Direktīvas 89/665 1. panta 1. punktu var interpretēt tādā nozīmē, ka dalībvalstu pienākums nodrošināt efektīvu un ātru iespēju pārsūdzēt līgumslēdzēju iestāžu pieņemtos lēmumus attiecas arī uz lēmumiem, kas nav pieņemti oficiālas valsts līgumu piešķiršanas procedūras ietvaros un ir pieņemti pirms oficiāla uzaicinājuma iesniegt piedāvājumu, proti — vai tas attiecas uz lēmumu, kura mērķis ir noskaidrot, vai uz konkrētu valsts līgumu attiecas Direktīvas 92/50 personiskā vai materiāltiesiskā piemērošanas joma, un kurā iegādes posmā dalībvalstīm ir jānodrošina konkursa pretendentam, kandidātam vai interesentam iespēja izmantot apelācijas procedūru.

23 Šajā ziņā vispirms jāatzīmē — Direktīvas 92/50 pirmajā un otrajā apsvērumā ir teikts, ka tā ir pieņemta, nepārsniedzot iekšējā tirgus izveidei vajadzīgos pasākumus, t.i., telpā bez iekšējām robežām, kurā ir nodrošināta brīva preču, personu, pakalpojumu un kapitāla aprite. No minētās direktīvas ceturtā un piektā apsvēruma izriet, ka tās mērķis ir nodrošināt konkurenci valsts līgumu piešķiršanā pakalpojumu jomā, ievērojot vienlīdzīgas attieksmes un pārskatāmības principu, un šī direktīva ir jāpiemēro visām līgumslēdzējām iestādēm.

24 Ir jāuzsver, ka Direktīvas 92/50 noteikumos skaidri norādīti nosacījumi, ar kuriem visām līgumslēdzējām iestādēm obligāti jāpiemēro tās III līdz VI sadaļā uzskaitītie noteikumi, jo pašā direktīvā ir uzskaitīti nedaudzi izņēmuma gadījumi, kuros pieļaujamas atkāpes no šiem noteikumiem.

25 Tātad, tiklīdz ir radušies šādi nosacījumi, citiem vārdiem sakot — tiklīdz uz kādu darījumu attiecas Direktīvas 92/50 personiskā vai materiāltiesiskā piemērošanas joma, attiecīgie valsts līgumi saskaņā ar šīs direktīvas 8. pantu, ko piemēro vienlaikus ar 11. panta 1. punktu, piešķirami saskaņā ar tās III līdz VI sadaļā uzskaitītajiem noteikumiem, respektīvi, ir jābūt paziņojumam par līgumu un jānodrošina atbilstošs publiskums.

26 Šis pienākums ir saistošs visām līgumslēdzējām iestādēm, nenošķirot valsts līgumus, kurus tās piešķirušas, pildot savu pamatuzdevumu, t.i., apmierinot vispārējas nozīmes intereses, no līgumiem, kas nav saistīti ar šo pamatuzdevumu (šajā sakarā skat. 1998. gada 15. janvāra spriedumu lietā C-44/96 *Mannesmann Anlagenbau Austria* u.c., *Recueil*, I-73. lpp., 32. punkts).

27 Lai varētu atbildēt iesniedzējtiesai, ir jāaplūko jēdziens "līgumslēdzēju iestāžu pieņemtie lēmumi", kas parādās Direktīvas 89/665 1. panta 1. punktā. Tā kā šis jēdziens direktīvā nav sīkāk paskaidrots, tā nozīme ir jānosaka, ievērojot attiecīgo šīs direktīvas noteikumu formulējumu un tās mērķi — nodrošināt efektīvu un ātru juridisko aizsardzību.

28 No Direktīvas 89/665 1. panta 1. punkta redakcijas, kurā lietoti vārdi "attiecībā uz procedūrām", izriet, ka ikviens līgumslēdzējas iestādes lēmums, uz kuru attiecas Kopienas noteikumi valsts līgumu jomā un ar ko tos iespējams pārkāpt, jākontrolē ar tiesiskās aizsardzības līdzekļiem, kas paredzēti šīs direktīvas 2. panta 1. punkta a) un

b) apakšpunktā (šajā sakarā skat. 2002. gada 18. jūnija spriedumu lietā C-92/00 *HI*, *Recueil*, I-5553. lpp., 37. punkts, un 2003. gada 23. janvāra spriedumu lietā C-57/01 *Makedoniko Metro* un *Michaniki*, *Recueil*, I-1091. lpp., 68. punkts). Tātad tas vispārīgā kārtā attiecas uz līgumslēdzējas iestādes lēmumiem, nešķirojot tos pēc satura vai pieņemšanas dienas.

29 Direktīvas 89/665 2. panta 1. punkta b) apakšpunktā turklāt paredzēta iespēja atcelt nelikumīgi pieņemtus lēmumus vai nodrošināt to atcelšanu, ieskaitot diskriminējošu tehnisku vai cita veida norādījumu atcelšanu, ne tikai uzaicinājumā iesniegt piedāvājumu, bet arī citos dokumentos, kas attiecas uz līguma piešķiršanas procedūru. Tātad šis noteikums var attiekties arī uz dokumentiem, kuros ietverti lēmumi, kas pieņemti pirms uzaicinājuma iesniegt piedāvājumu.

30 Šādam plašam līgumslēdzējas iestādes lēmuma jēdziena skaidrojumam rodams apstiprinājums arī Tiesas judikatūrā. Tiesa jau ir nospriedusi, ka Direktīvas 89/665 1. panta 1. punkts neparedz nekādus ierobežojumus attiecībā uz tajā minēto lēmumu raksturu un saturu (1999. gada 28. oktobra spriedums lietā C-81/98 *Alcatel Austria* u.c., *Recueil*, I-7671. lpp., 35. punkts). Šādus ierobežojumus turklāt nevar izsecināt no minētās direktīvas 2. panta 1. punkta b) apakšpunkta redakcijas (šajā sakarā skat. sprieduma *Alcatel Austria* u.c. 32. punktu). Turklāt, šauri interpretējot pārsūdzama lēmuma jēdzienu, rastos nesaderība ar šīs direktīvas 2. panta 1. punkta a) apakšpunktu, kas liek dalībvalstīm paredzēt pagaidu noregulējumu attiecībā uz jebkuru lēmumu, ko pieņēmušas līgumslēdzējas iestādes (iepriekš minētā sprieduma *HI* 49. punkts).

31 Plaši interpretējot pārsūdzama lēmuma jēdzienu, Tiesa ir nospriedusi, ka līgumslēdzējas iestādes lēmumam, kas pieņemts pirms līguma noslēgšanas un ar ko tā izvēlējusies pretendentu, kuram tā piešķirs valsts līgumu, jebkurā gadījumā ir jābūt pārsūdzamam neatkarīgi no iespējas panākt kaitējuma atlīdzināšanu, slēdzot līgumu (iepriekš minētā sprieduma *Alcatel Austria* u.c. 43. punkts).

32 Atsaucoties uz Direktīvas 92/50 mērķi likvidēt šķēršļus pakalpojumu sniegšanas brīvībai, kā arī Direktīvas 89/665 mērķiem, kas izriet no tās burta un gara, Tiesa tāpat ir nospriedusi, ka arī attiecībā uz līgumslēdzējas iestādes lēmumu atsaukt paziņojumu par valsts pakalpojumu līgumu ir jābūt iespējai attiecināt pārsūdzības procedūru, ievērojot Direktīvas 89/665 1. panta 1. punktu (šajā sakarā skat. iepriekš minētā sprieduma *HI* 55. punktu).

33 Šajā kontekstā ģenerāladvokāte savu secinājumu 23. punktā norādīja, ka līgumslēdzējas iestādes lēmumu neuzsākt līgumu piešķiršanas procedūru var uzskatīt par līdzvērtīgu lēmumam izbeigt šo procedūru. Tiklīdz līgumslēdzēja iestāde izlemj neuzsākt līgumu piešķiršanas procedūru, uzskatot, ka uz attiecīgo valsts līgumu neattiecas konkrētie Kopienas noteikumi, šāds lēmums ir pirmais lēmums, ko var kontrolēt ar tiesiskās aizsardzības līdzekļiem.

34 Ņemot vērā šo judikatūru un Direktīvas 89/665 mērķus, kas izriet no tās burta un gara, kā arī nolūkā saglabāt šīs direktīvas efektivitāti, ir jāsecina, ka Direktīvas 89/665 1. panta 1. punkta izpratnē pārsūdzams lēmums ir jebkurš līgumslēdzējas iestādes akts, kas pieņemts saistībā ar valsts pakalpojumu līgumu, uz kuru attiecas Direktīvas 92/50 materiāltiesiskā piemērošanas joma un kam var būt tiesiskas sekas, turklāt neatkarīgi no tā, vai šis akts ir pieņemts formālas valsts līguma piešķiršanas procedūras ietvaros.

35 Nav pārsūdzamas darbības, kas ir vienkārša valsts līguma priekšizpēte, priekšdarbi vai kas ietilpst līgumslēdzējas iestādes darba procesos, ko veic, lai piešķirtu valsts līgumu.

36 Uz šo apsvērumu pamata nav jāpiekrīt *Stadt Halle* pieejai, saskaņā ar kuru Direktīva 89/665 neprasa nodrošināt tiesisku aizsardzību ārpus formālas valsts līgumu piešķiršanas procedūras ietvariem, un līgumslēdzējas iestādes lēmums neuzsākt šādu procedūru nav pārsūdzams, tāpat kā nav pārsūdzams lēmums, kura mērķis ir noskaidrot, vai uz konkrētu valsts līgumu attiecas konkrēti Kopienas noteikumi.

37 Izmantojot šādu pieeju, rastos situācija, kurā — neskatoties uz to, ka attiecīgie Kopienas noteikumi ir obligāti jāpiemēro tad, ja iestājas tajos paredzētie nosacījumi, — katra līgumslēdzēja iestāde varētu tos piemērot pēc savas patikas. Šāda iespēja ļautu līgumslēdzējai iestādei būtiski pārkāpt Kopienas tiesību aktus valsts līgumu jomā. Tā visās dalībvalstīs būtiski pavājinātu un palēninātu tiesisko aizsardzību, ko vēlas panākt Direktīva 89/665, kā arī apdraudētu Direktīvas 92/50 mērķus, respektīvi, pakalpojumu sniegšanas brīvību un godīgu, netraucētu konkurenci.

38 Attiecībā uz posmu, kurā rodas iespēja iesniegt pārsūdzību, ir jāatzīmē, ka šāds konkrēts posms Direktīvā 89/665 formāli nav paredzēts. Ņemot vērā to, ka šī direktīva tomēr paredz mērķi nodrošināt efektīvu un ātru tiesisko aizsardzību ar konkrētiem pagaidu pasākumiem, ir jāsecina, ka tās 1. panta 1. punkts neļauj dalībvalstīm pakārtot pārsūdzības iespēju kādam posmam, ko formāli sasniegusi valsts līguma piešķiršanas procedūra.

39 Tā kā, ievērojot minētās direktīvas otro apsvērumu, ir skaidrs, ka Kopienas tiesību akti ir it īpaši jāievēro tādā posmā, kad pārkāpumus vēl iespējams izlabot, ir jāsecina, ka ir pārsūdzama arī līgumslēdzējas iestādes gribas izpausme saistībā ar valsts

līgumu neatkarīgi no tā, kā par to ir uzzinājušas ieinteresētās personas, ja vien šāda griba ir pausta posmā, kas ir vēlāks par šā sprieduma 35. punktā minēto posmu, un ja tai var būt tiesiskas sekas. Konkrētu sarunu uzsākšana ar interesentu nolūkā slēgt līgumu arī ir šāda gribas izpausme. Šeit jāatzīmē, ka līgumslēdzējai iestādei ir pienākums nodrošināt atklātību, jo tikai tā ir iespējams pārbaudīt, vai ir ievēroti Kopienas noteikumi (iepriekš minētā sprieduma *HI* 45. punkts).

40 Saistībā ar personām, kurām ir pieejama pārsūdzības procedūra, pietiek konstatēt, ka saskaņā ar Direktīvas 89/665 1. panta 3. punktu dalībvalstīm ir jānodrošina, lai pārsūdzības procedūras ir pieejamas vismaz tai personai vai personām, kurām ir vai ir bijusi interese noslēgt valsts līgumu un kuras ir skāris vai var skart potenciālais pārkāpums (šajā sakarā skat. 2004. gada 24. jūnija spriedumu lietā Komisija/Austrija, C-212/02, Krājumā nav publicēts, 24. punkts). Tātad nav nepieciešams oficiāls pretendenta vai kandidāta statuss.

41 Ņemot vērā iepriekš minētos argumentus, uz pirmā jautājuma a), b) un c) apakšpunktu ir jāatbild — Direktīvas 89/665 1. panta 1. punkts ir jāinterpretē tādā nozīmē, ka dalībvalstu pienākums nodrošināt efektīvu un ātru iespēju pārsūdzēt līgumslēdzēju iestāžu pieņemtos lēmumus attiecas arī uz lēmumiem, kas pieņemti bez formālas valsts līgumu piešķiršanas procedūras un pirms formāla uzaicinājuma iesniegt piedāvājumu, proti, tas attiecas arī uz lēmumu par to, vai uz konkrētu valsts līgumu attiecas Direktīvas 92/50 personiskā vai materiāltiesiskā piemērošanas joma. Šādas pārsūdzības iespējas ir pieejamas visām personām, kurām ir vai ir bijusi interese noslēgt attiecīgo valsts līgumu un kuras ir skāris vai varētu būt skāris potenciālais pārkāpums, turklāt no brīža, kad līgumslēdzēja iestāde ir paudusi gribu, kurai var būt tiesiskas sekas. Tādēļ dalībvalstis nedrīkst pārsūdzības iespēju padarīt atkarīgu no kāda posma, ko formāli sasniegusi valsts līguma piešķiršanas procedūra.

Par otrā jautājuma a) un b) apakšpunktu

42 Ar otro jautājumu virkni, kas aplūkojami kopā, iesniedzējtiesa pēc būtības jautā, vai gadījumos, kad līgumslēdzēja iestāde ir nodomājusi ar privātu uzņēmējsabiedrību, kas ir privāttiesību subjekts un kas ir juridiski neatkarīga no šīs līgumslēdzējas iestādes, bet kurā tai pieder vairākuma akciju pakete un kuru tā zināmā mērā kontrolē, noslēgt līgumu, kam ir finansiālas sekas un kas saistīts ar pakalpojumiem, uz kuriem attiecas Direktīvas 92/50 materiāltiesiskā piemērošanas joma, šai līgumslēdzējai iestādei tik un tā ir jāpiemēro šai direktīvā paredzētās valsts līguma piešķiršanas procedūras tikai tāpēc, ka šajā uzņēmējsabiedrībā, kas noslēdz līgumu, kā akciju turētājs līdzdarbojas kāds cits privāts uzņēmums, pat ja tam pieder mazākuma akciju pakete. Ja uz šo jautājumu tiek sniegta noliedzoša atbilde, iesniedzējtiesa jautā, uz kādu kritēriju pamata būtu jāuzskata, ka uz līgumslēdzēju iestādi šis pienākums neattiecas.

43 Šis jautājums ir saistīts ar īpašu situāciju t.s. "jaukta (privāta un publiska) kapitāla" uzņēmējsabiedrībās, kas ir dibinātas un darbojas saskaņā ar privāttiesību noteikumiem, ciktāl runa ir par līgumslēdzējas iestādes pienākumu piemērot Kopienas noteikumus valsts līgumu jomā, ja iestājas visi šajos noteikumos paredzētie nosacījumi.

44 Šai aspektā pirmkārt ir jāpatur prātā, kāds ir Kopienas noteikumu galvenais mērķis valsts līgumu jomā, uz ko norādīts atbildē uz pirmo jautājumu, t.i., pakalpojumu sniegšanas brīvība un netraucēta konkurence visās dalībvalstīs. No šī mērķa izriet arī ikvienas līgumslēdzējas iestādes pienākums piemērot attiecīgos tiesību aktus, kad ir izpildīti tajos paredzētie nosacījumi.

45 Pienākumu piemērot Kopienas noteikumus šādos gadījumos apstiprina arī tas, ka Direktīvas 92/50 1. panta c) apakšpunktā pakalpojumu sniedzēja jēdzienā, respektīvi,

pretendenta jēdzienā, ietilpst arī "valsts organizācija, kas sniedz pakalpojumus" (skat. 2000. gada 7. decembra spriedumu lietā C-94/99 *ARGE*, *Recueil*, I-11037. lpp., 28. punkts).

46 Tāpēc jebkādas atkāpes šo pienākumu izpildē ir stingri jāizvērtē. Tādējādi Tiesa sakarā ar sarunu procedūru, nepublicējot konkursa paziņojumu, ir nospriedusi, ka Direktīvas 92/50 11. panta 3. punkts, kurā paredzēta šāda procedūra, atkāpjoties no noteikumiem, kuru mērķis ir garantēt EK līgumā atzītās tiesības valsts pakalpojumu līgumu jomā, ir stingri jāizvērtē un tam, kas paredz to piemērot, ir jāpierāda, ka patiešām pastāv ārkārtēji apstākļi, kuri attaisno šo atkāpi (2003. gada 10. aprīļa spriedums apvienotajās lietās C-20/01 un C-28/01 Komisija/Vācija, *Recueil*, I-3609. lpp., 58. punkts).

47 Lai panāktu, ka valsts līgumu jomā darbojas visplašākā konkurence, kuru paredz Kopienas noteikumi, Tiesa saistībā ar Padomes 1993. gada 14. jūnija Direktīvu 93/36/EEK, ar ko koordinē piegāžu valsts līgumu piešķiršanas procedūras (OV L 199. 1. lpp.), ir nospriedusi, ka tā ir piemērojama tad, ja līgumslēdzēja iestāde paredz noslēgt ar juridiski patstāvīgu struktūru līgumu, kam ir finansiālas sekas, neatkarīgi no tā, vai šī struktūra ir līgumslēdzēja iestāde (1999. gada 18. novembra spriedums lietā C-107/98 *Teckal*, *Recueil*, I-8121. lpp., 50. un 51. punkts). Ir derīgi konstatēt, ka šajā lietā līdzatbildīgais līgumslēdzējs bija grupa, kuru veidoja vairākas līgumslēdzējas iestādes un kurā piedalījās arī pati iepriekš minētā līgumslēdzēja iestāde.

48 Valsts iestāde, kas ir līgumslēdzēja iestāde, var veikt vispārējas nozīmes uzdevumus, kas tai ir jāveic, liekot lietā arī pati savus administratīvos, tehniskos un citus līdzekļus, un tai nav pienākuma pieaicināt ārējas struktūras, kas darbojas ārpus tās dienestiem. Šādā gadījumā nevar rasties jautājums par līgumu ar finansiālām sekām,

kas noslēgts ar struktūru, kura ir juridiski neatkarīga no līgumslēdzējas iestādes. Līdz ar to nav jāpiemēro Kopienas noteikumi valsts līgumu jomā.

49 Saskaņā ar Tiesas judikatūru nav izslēgti arī citi apstākļi, kuros nav obligāti jāizsludina konkursi, pat ja līdzatbildīgais līgumslēdzējs ir struktūra, kura ir juridiski atšķirīga no līgumslēdzējas iestādes. Tas pats ir spēkā gadījumos, kad valsts iestāde, kas ir līgumslēdzēja iestāde, veic patstāvīgā struktūrā kontroli, kas ir analoga pašas dienestos veiktajai kontrolei, vai kad šī struktūra lielāko daļu darba veic kopā ar valsts iestādi vai iestādēm, kurai (kurām) tā pieder (šajā sakarā skat. iepriekš minētā sprieduma *Teckal* 50. punktu). Ir jāatgādina, ka iepriekš minētajā gadījumā patstāvīgā struktūra pilnībā piederēja valsts iestādēm. Toties privāta uzņēmuma dalība tādas uzņēmējsabiedrības kapitālā, kurā piedalās arī attiecīgā līgumslēdzēja iestāde, pat ja šī dalība ir mazākumā, jebkurā gadījumā izslēdz līgumslēdzējas iestādes iespēju kontrolēt šo uzņēmējsabiedrību tādā veidā, kādā tā kontrolē pašas dienestus.

50 Šai sakarā, pirmkārt, ir jāatzīmē, ka attiecības starp valsts iestādi, kas ir līgumslēdzēja iestāde, un tās dienestiem reglamentē apsvērumi un vajadzības, kas saistīti ar nepieciešamību sasniegt vispārējas nozīmes mērķus. Turpretim jebkāda privāta kapitāla piesaiste uzņēmumam notiek privātu interešu vārdā, un tai ir pavisam atšķirīgi mērķi.

51 Otrkārt, valsts līguma piešķiršana uzņēmumam ar jauktu (privātu un publisku) kapitālu, neizsludinot konkursu, apdraudētu Direktīvā 92/50 minēto mērķi nodrošināt brīvu un netraucētu konkurenci, kā arī principu, kas paredz vienlīdzīgu attieksmi pret visām ieinteresētājām pusēm, ciktāl šāda procedūra sniegtu privātajam uzņēmumam, kas piedalās minētajā uzņēmējsabiedrībā ar savu kapitālu, priekšrocības attiecībā pret tā konkurentiem.

52 Līdz ar to uz otrā jautājuma a) un b) apakšpunktu ir jāatbild, ka gadījumos, kad līgumslēdzēja iestāde ir nodomājusi noslēgt atlīdzības līgumu, kas saistīts ar pakalpojumiem, uz kuriem attiecas Direktīvas 92/50 materiāltiesiskā piemērošanas joma, ar uzņēmējsabiedrību, kura no tās nav juridiski atkarīga un kurā līgumslēdzējai iestādei kopā ar vienu vai vairākiem privātiem uzņēmumiem pieder kapitāla daļas, šai līgumslēdzējai iestādei tik un tā ir jāpiemēro šai direktīvā paredzētās valsts līguma piešķiršanas procedūras.

53 Ņemot vērā šo atbildi, uz pārējiem iesniedzējtiesas jautājumiem nav jāatbild.

Par tiesāšanās izdevumiem

54 Attiecībā uz lietas dalībniekiem pamata lietā šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, kas nav minēto lietas dalībnieku tiesāšanās izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (pirmā palāta) nospriež:

1) 1. panta 1. punkts Padomes 1989. gada 21. decembra Direktīvā 89/665/EEK par to normatīvo un administratīvo aktu koordinēšanu, kuri attiecas uz

izskatīšanas procedūru piemērošanu, piešķirot piegādes un uzņēmuma līgumus valsts vajadzībām, kas grozīta ar Padomes 1992. gada 18. jūnija Direktīvu 92/50/EEK par procedūru koordinēšanu valsts pakalpojumu līgumu piešķiršanai, kas savukārt grozīta ar Eiropas Parlamenta un Padomes 1997. gada 13. oktobra Direktīvu 97/52/EK, ir jāinterpretē tādā nozīmē, ka dalībvalstu pienākums nodrošināt efektīvu un ātru iespēju pārsūdzēt līgumslēdzēju iestāžu pieņemtos lēmumus attiecas arī uz lēmumiem, kas pieņemti bez formālas valsts līgumu piešķiršanas procedūras un pirms formāla uzaicinājuma iesniegt piedāvājumu, proti, tas attiecas arī uz lēmumu par to, vai uz konkrētu valsts līgumu attiecas Direktīvas 92/50 personiskā vai materiāltiesiskā piemērošanas joma. Šādas pārsūdzības iespējas ir pieejamas visām personām, kurām ir vai ir bijusi interese noslēgt attiecīgo valsts līgumu un kuras ir skāris vai varētu būt skāris potenciālais pārkāpums, turklāt no brīža, kad līgumslēdzēja iestāde ir paudusi gribu, kurai var būt tiesiskas sekas. Tādēļ dalībvalstis nedrīkst pārsūdzības iespēju padarīt atkarīgu no kāda posma, ko formāli sasniegusi valsts līguma piešķiršanas procedūra.

2) **Gadījumos, kad līgumslēdzēja iestāde ir nodomājusi noslēgt atlīdzības līgumu, kas saistīts ar pakalpojumiem, uz kuriem attiecas Direktīvas 92/50, kas grozīta ar Direktīvu 97/52, materiāltiesiskā piemērošanas joma, ar uzņēmējsabiedrību, kura no tās nav juridiski atkarīga un kurā līgumslēdzējai iestādei kopā ar vienu vai vairākiem privātiem uzņēmumiem pieder kapitāla daļas, šai līgumslēdzējai iestādei tik un tā ir jāpiemēro šajā direktīvā paredzētās valsts līguma piešķiršanas procedūras.**

[Paraksti]